

Fulls de la **R**evista

Il·lustracions de M'Rabet Med Nabil

La guarda de l'àngel

Carme Guasch

Començava d'estar típ del meu àngel de la guarda; la seva presència –és un dir, perquè de presència en tenia més aviat poca–, se'm feia cada dia més enutjosa i, encara que per cortesia jo intentava no manifestar-ho obertament, ell aviat s'adonà que m'era una càrrega.

– Sóc una càrrega per a tu –digué, tot amanyagant-se les plomes, una mica esfilagarsades, de l'ala esquerra. I sospirà d'una manera que trencava el cor.

Vaig mirar per la finestra sense saber ben bé què dir, perquè coneixia prou que amb ell, amb l'àngel, no hi valien les mentides ni el dissimul.

– És que... fa tants anys! –vaig murmurar, a tall d'excusa.

Feia molts anys, tants, que quasi ja no em recordava com havia començat tot plegat. Suposo que, com sempre, en va tenir la culpa la iaia, que va ser qui em va fer de mare en morir la meua de part. Un part difícil, del qual tots dos –la mare i jo– en vam sortir malparats, ella més que jo, és clar. Jo vaig quedar sord, o vés a saber si ja ho era des del primer instant de la meua concepció. Un nen sord sempre fa una mica de pena, sempre va una mica perdut; i per això mateix la iaia que, tot i protegir-me molt sabia que no viuria pas sempre, es va buscar pel seu compte i sense consultar-m'ho, un substitut:

– Tu tens sempre l'àngel de la guarda que et vigila –em deia, cada nit, en acotjar-me–. Has d'encomanar-t'hi en tot moment, maco.

Més amb signes que no pas amb paraules, que jo era incapaç de sentir, m'ensenyava de posar les manetes juntes, i de repetir, més o menys, la pregària infantil: «Àngel de la guarda, dolça companyia, no em deixeu mai ni de nit ni de dia; si vós em deixéssiu, jo em perdria». Cada nit la mateixa sonsònia, cada nit el mateix prec, fins que m'adormia plàcidament convençut que, efectivament, l'àngel de la guarda havia pres possessió del capçal del llit, s'havia convertit en el meu defensor i m'evitaria sempre qualsevol dels perills que poden assetjar un nen petit, que, per acabar-ho d'adobar, no té mare i va pel món sense sentir ni un borrall.

Amb el cor a la mà he d'admetre que l'àngel va complir la seva tasca a la perfecció perquè, tot i la meua discapacitat, vaig anar sortint-me de tot amb més o menys fortuna; fins i tot vaig estalviar-me la mili, que em feia una por cerval, sobretot perquè, crèdul com era, tenia la sospita que l'àngel no hi seria admès: no me'l podia pas imaginar de cap manera amb un cetme a la mà i fent la instrucció al meu costat. Més per inèrcia i per una mena d'obediència cega a la iaia –que ja havia passat a millor vida– que per res més, ja que la meua fe en els esperits purs presentava grans esclatxes, vaig continuar repetint, nit rera nit, la vella oració apresada a la infància, sense cap mena de convenciment, com he dit. Ho feia de manera maquinal, igual com em rentava les dents abans d'anar al llit. Era un antic costum incorporat a la meua vida sobre l'eficàcia del qual no m'havia entretingut a pensar. Fins que un dia...

Jo tornava de fer unes compres al súper, molt ple de bosses i paquets, esbufegant. Vaig deixar-ho tot sobre la taula de la cuina, i em vaig estirar al sofà, cruixit de l'esquena. Tot just m'acabava d'abaltir, quan vaig notar un cos suau i flonjo al meu costat. Vaig obrir els ulls i em vaig trobar amb ell, l'àngel, assegut a la punta de la butaca, amb el cap baix. Abans que tingués temps de recuperar-me de l'ensurt i fos capaç d'articular paraula, ell em va mirar tímidament, amb uns ulls

tristos de gos apallissat, d'aquells que deia la Maria Aurèlia Capmany que semblen preguntar-te: «Perquè sóc un gos?». L'àngel, doncs, em mirava tot escorregut, amb una mirada que em va intranquil·litzar.

– No t'esveris –va dir, com excusant-se –no voldria ser inoportú.

La sorpresa m'havia deixat sense paraules, no tant la de descobrir una presència estranya al meu costat –atès que jo vivia sol– sinó, sobretot, la de poder sentir clarament, per primera vegada a la vida, unes paraules que fins llavors només havia aconseguit entendre per mitjà dels moviments dels llavis.

– No voldria ser inoportú –va repetir ell amb el mateix to de fer-se perdonar–, però és que ja no puc més. Estic rebentat.

Em vaig incorporar d'un bot, i em vaig fregar els ulls pensant, encara, que era víctima d'una al·lucinació, o que em trobava al bell mig d'un malson. L'àngel seguia immòbil, amb el cap baix, les mans damunt de la falda, les ales pengim-penjam.

– Escolta... –vaig començar.

Ell va alçar els ulls i vaig comprovar que els tenia d'un blau intens, blau cel, és clar, vaig pensar amb una certa lògica.

– T'he seguit tots aquests anys, puntualment, sense fallar-te ni un dia –anava dient, i jo, com un beneit, assentia amb el cap–, però ara ja no puc més. Sóc vell i estic cansat. M'he fet molts tips de córrer darrera teu, d'acompanyar-te a les excursions, als saraus amb els estudiants, a les entrevistes per trobar feina, a les cites amb noies, als banquets on podies emborratjar-te. Tots aquests anys...

– Però, a veure, qui ets tu? –vaig poder articular finalment. I tot seguit em vaig adonar de l'obvietat de la pregunta, perquè jo tenia molt clar de qui es tractava; i, per si fos poc, les ales espel·lifades i el candor de la seva expressió eren tota una carta de presentació.

Va haver-hi un llarg instant de silenci, com si hagués passat un àngel, recordo que vaig pensar, però resultava massa absurd tenint en compte que l'àngel continuava allà mateix, quiet com una estàtua del Renaixement.

– Escolta –vaig tornar a dir, i aquesta vegada me'l vaig mirar de front, com a un vell conegut– Què hi fas, aquí, ara? Què vols?

– No ho sé –va confessar ell, sempre amb el mateix posat de gallina molla–. Estic desorientat, he perdut energies, m'he fet gran, se m'ha acabat la corda, com si diguéssim. Sóc vell i ja no puc seguir-te.

– Ni jo t'ho demano! –vaig contestar amb energia, al mateix temps que m'alçava del sofà.

– Sí que ho has fet –va replicar ell, amb una veu dolça però ferma–. Ho has fet cada nit d'ençà que eres petit. Ho fas, encara ara.

Vaig quedar en silenci, aclaparat per la veritat del que deia. Jo l'havia estat invocant, és cert, d'una forma automàtica, però sense oblidar-me'n ni una sola vegada. La iaia m'ho havia ensenyat així.

Llavors, era veritat...?

L'àngel va semblar llegir-me el pensament:

– Sóc de veritat, jo; què et pensaves? Tenia una missió, i l'he complida. No t'he fallat mai, oi?

Vaig afirmar amb el cap, mentre em rascava l'orella, com faig habitualment quan hi ha quelcom que em preocupa.

– I ara –va continuar l'àngel, com qui presenta una reivindicació laboral a l'empresa– ha arribat l'hora del meu descans. M'he de jubilar, com si diguéssim.

– Molt bé; i jo, que carai hi tinc a veure, amb la teva jubilació?

– Molt! Sóc vell i ja no em puc valer per mi mateix. Ja ho veus, com tinc les ales!

– Ho sento, això de les teves ales –vaig dir, i realment, feien més aviat pena, tan brutes i plenes de serrells– però, jo, pobre de mi, què en sé, d'ales i àngels? És el primer cop que em trobo en una situació semblant. De fet, no sé si creure-m'ho, tot plegat.

– Ah, no? I com creus que te'n vas sortir, aquella vegada que un autobús va estar a punt d'atropellar-te, perquè tu no l'havies sentit venir? I qui va ajudar-te a dissimular la teva sordesa, el dia que vas conèixer la Lourdes? I com t'ho hauries fet, si no...

Vaig interrompre'l amb un gest de la mà, perquè, de sobte, se'm feien evidents tot de fets una mica estranys que jo havia atribuït a la sort i que ara comprovava que es devien a una intercessió angelical d'aquest personatge més aviat lamentable que seia davant meu.

– Molt bé, ho admito, et dec molts favors. Potser sí que tens raó. Tu hi eres quan et necessitava. Te'n dono les gràcies. M'has estat de gran ajuda. Però, què vols, ara? Què ha canviat, entre nosaltres? Ja no ets el meu àngel de la guarda?

Això darrer ho vaig dir amb un to irònic i un somriure mofeta, dels quals ell va fer veure que no s'adonava.

– No és qüestió de fer broma, amb un vell amic malalt i derrotat –va dir, en un to lleugerament recriminatori–. Al cap i a la fi, tu també hi vindràs, de vell, un dia o altre.

– Tens raó, però no veig...

S'alçà del seient i es recolzà a la finestra. Queia la tarda, i el cel s'anava irisant amb tots els colors de la posta. A ponent, el sol era com una moneda brillant. Ell fixà la mirada lluny, més enllà de la posta, com si travessés la profunditat del cel. Les ales, vençudes, fregaven el terra. Alguna ploma, més deteriorada que les altres, se n'havia després i havia quedat damunt la catifa, desmaiadament.

– No creus que tens un deute amb mi? –El seu to no era irat, però sí dolgut– No et sents responsable de la meua decadència?

– Home, jo..., no sé què dir-te. Si hi ha alguna cosa que pugui fer...

– Què et sembla si em quedés aquí, amb tu? No veig on puc anar, si no.

– Aquí? Amb mi? –vaig repetir, incrèdul, obrint uns ulls com unes taronges.

– Per què no? No et faré cap nosa. Ocupo poc lloc, no menjo, no necessito res. No podràs evitar-me, però tampoc seré una companyia enutjosa.

En aquell moment em van venir a la memòria unes paraules que la iaia m'havia ensenyat: «Dolça companyia». Què dimonis! Jo no en volia cap, de companyia. Per això havia decidit viure sol, i m'anava bé tal com estava. Per què volia algú a casa, i, sobretot, perquè hi volia un àngel tronat i fet una coca?

– No, de cap manera –vaig interrompre'l, decidit–. Aquí no hi pots viure. Et buscaré algun lloc on puguis estar.

Em va mirar, burleta:

– Un geriàtric? Un asil? Un hospital? Ningú no s'ho creurà, que hi portes el teu àngel de la guarda. Seràs la riota de tothom.

Vaig deixar-me anar sobre el sofà, absolutament desconcertat. S'havia fet fosc, i vaig encendre un llum de peu. Amb la claror artificial, l'àngel tenia un aspecte encara més

deplorable: era una pellerina patètica, una desferra. Només els seus ulls blau-cel tenien encara la lluisor de la joventut i la bellesa captivadora d'altre temps. M'hi vaig rendir.

– Està bé; pots instal·lar-te a casa. Però res de ficar-te a la meua vida, entesos? Sóc adult i sé el que em faig. No toleraré que em persegueixis i em diguis cada vegada què he de fer i què no he de fer.

– Entesos –va admetre ell, inclinant el cap i sense cap entusiasme–. No m'ingeriré en els teus actes. Et deixaré lliure.

– Faltaria més! –vaig cridar, ja quasi penedit d'haver cedit–, faltaria més!

Però, un àngel de la guarda és sempre un àngel de la guarda, sigui jove o vell, tingui energies o estigui en ple declivi. Els primers dies la cosa va anar força bé: ell es feia fonedís, no s'immiscia en la meua feina, no interceptava les trucades telefòniques, no vigilava la meua correspondència ni controlava les meves sortides. Quan posava Tele-5 s'alçava del sofà sigilosament i desapareixia, perquè suposo que l'espectacle de pit i cuixa feria la seva sensibilitat. No és que m'agradés d'arribar a casa i trobar-me'l al «meu» sofà, llegint el «meu» diari o bevent una copa del «meu» vi –com a tònic, deia ell–; em molestava haver perdut la meua vida independent d'abans, però em sentia obligat a emparar la seva indefensió, i a pagar-li, d'alguna manera, allò que havia fet per mi al llarg de tota una vida.

De mica en mica, tanmateix, l'àngel va anar agafant confiança. Despenjava el telèfon quan trucava algú, i la feina era meua per donar explicacions. Com que la seva veu era d'un registre indefinible, entre soprano i tenor, les noies es pensava que vivia amb una dona, i els amics van començar a sospitar que jo era gai i tenia el «nòvio» a casa. D'altra banda, s'entossudia a dir-me com m'havia d'abrigar, quan havia de prendre vitamines, què calia fer per estalviar electricitat, i quins llibres em convenia o no de llegir. Tot això m'anava alterant els nervis. Vaig decidir, aprofitant les vacances de Setmana Santa, de fer un petit viatge, més que res per canviar d'aires i escampar un xic la boira. Ell no va pas protestar.

– Deixa'm la calefacció engegada –es va limitar a dir–. No em puc treure el fred de sobre.

Efectivament, feia temps que el seu estat s'anava espatllant paulatinament, de manera que ara ja duia les ales recollides amb una cinta que li vaig donar, i el color de les seves galtes s'havia tornat groguenc i mat. Els ulls, malgrat tot, conservaven la intensitat d'un blau que res no podia apagar.

Quan vaig tornar de París, el vaig trobar estirat al sofà, molt abatut i amb una respiració més aviat feble.

– T'han trucat –va advertir-me; i jo vaig posar mala cara perquè li havia prohibit que contestés al telèfon.

– És que era de l'hospital –va aclarir, a tall d'excusa–. Diu que ja pots ingressar-hi per l'operació.

Feia temps que estava en tractament amb un otorinolaringòleg que havia arribat no feia gaire d'Estats Units, i del qual tothom explicava meravelles. M'havia acostat a la seva consulta sense massa fe, perquè durant molts anys m'havien visitat tota mena d'especialistes, i cap no havia pogut posar remei a la meva sordesa. Però aquesta vegada l'àngel hi havia insistit molt.

– Fes que et vegi –em repetia cada dos per tres. I afegia, com si fos l'argument decisiu: – Jo hi tinc molta fe.

Que ell tingués fe en algú o en alguna cosa no deixava de ser xocant, però malgrat els meus dubtes raonables, aquesta vegada li vaig fer cas. El metge m'havia explorat detingudament, i havia diagnosticat amb gran precisió. Segons

ell, i gràcies als raigs làser, la meva sordesa podia remetre en un 50 per cent; i aquest percentatge, per a una persona que no hi ha sentit mai, era una perspectiva més que engrescadora.

– Jo hi tinc fe –anava repetint l'àngel, tossut com sempre.

De manera que, sense reparar massa en la seva delicada situació, i pensant, com fem la majoria de la gent, en la meua pròpia conveniència, vaig telefonar a l'hospital i em van citar per a la setmana següent.

Després de preparar la paperassa i passar per diferents analistes, va arribar el dia de la marxa. L'àngel em va dedicar el seu millor somriure.

– Tot anirà bé, ja ho veuràs –va dir, fent un esforç per incorporar-se. El vaig mirar amb una certa aprehensió. El seu aspecte era francament preocupant; vaig tenir un moment de vacil·lació.

– I tu, com t'ho faràs? No sé si me n'hauria d'anar..

– Vols callar! –va interrompre'm ell, amb una energia que no va deixar de sorprendre'm–. No necessito res; només descansar i prou. Ni tan sols caldrà que t'acompanyi: t'estarà esperant, com sempre. Ves-te'n tranquil.

De bona gana m'hauria desdit de tot, en part per ell, i en part per mi mateix. M'entraven tota una colla de dubtes i neguits. I si no sortia bé? I si l'anestèsia...?

– Tot anirà bé –va repetir, cada cop en un to més convençut–. Veuràs que bonic és sentir el soroll de l'aigua, i el del vent, i la veu dels nens...

La tos va interrompre el seu discurs que, com sempre, començava d'enfilar-se cap a deliqüescències líriques que a mi em carregaven una mica. M'hi vaig acostar:

– Cuida't –vaig dir-li.

– Tu també –respongué, amb un somriure pàl·lid.

Recordo que quan vaig sortir de l'hospital ja era primavera i l'aire estava perfumat d'una indefinible olor de flors, de sedes; com una flaire de vida. Era curiós que fos l'olfacte el sentir que primer se n'adonés, perquè jo sortia amb un parell d'orelles noves, d'orelles que em servien, que em transmetien tota la munió de sorolls, crits, renills, rumors, clàxons, xiulets, mots, sospirs, laments, brogits, grinyols, tic-tacs, espetecs, trons i drings de tota mena, que poblaven el món i me'l mostraven amb una dimensió nova, desconeguda fins ara i totalment eixordadora. Vaig agafar un taxi, exultant de felicitat, ebri de tota aquella fressa que m'arribava al cervell per camins que havia tingut barrats des del néixer.

En posar la clau al pany, vaig recordar-me de l'àngel, i per un moment, se m'enterbolí l'esclat d'alegria que m'havia inundat. Però l'àngel no hi era.

El vaig buscar per tota la casa, el vaig cridar; fins i tot vaig mirar a través de la finestra, amb l'esperança –absurda– que se n'hagués anat a donar un volt. No era enlloc. No hi era.

Vaig deixar-me anar al sofà, totalment perplex. Què em passava? Em sentia buit i, al mateix temps, alleujat. Per fi era totalment lliure, però la seva absència em produïa un estrany malestar. Vaig recollir unes plomes de terra –darrerament, li queien molt i en trobava per tot arreu– I vaig posar la televisió. Tota la bonior del món se'm va ficar de cop a dintre, i em vaig adonar que acabava d'ingressar en un estat diferent, més ple de vida, però també més agressor. Sortia d'un silenci molt llarg, que m'havia semblat una mutilació, i entrava en una explosió sonora que envaïa aquella zona en blanc que només era meua. L'àngel m'havia abandonat per sempre. I, de sobte, vaig sentir fred i em vaig trobar sol, desemparat.